

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BACH301-OBE-2024-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	09-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato:	23-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform:	Bacheloroppgave - Bergen
Termin:	2024 VÅR
Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode:	203 BACH301 1 OBE 2024 VÅR
Intern sensor:	(Anonymisert)

Deltaker

Kandidatnr.:	360

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	9161

Egenerklæring *:

Ja

Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	84
Andre medlemmer i gruppen:	365

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Barn med motorisk funksjonsnedsettelse i
barnehagen

Children with motor impairment in the
kindergarten

Kandidatnummer 365 & 360

BLUBACH

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder Trude Kyrkjebø

Innleveringsdato: 23.05.2024

Antall ord: 9161

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 121.

Forord

Vi har nå fullført barnehagelærerutdanningen på Høgskulen På Vestlandet. Det har vært 3 år fylt med ny kunnskap og lærdom. Gjennom utdanningen tas kompetansen fra undervisning og erfaringer fra praksis videre med ut i arbeidslivet. Arbeidet med denne bacheloroppgaven har vært en krevende men interessant og lærerik prosess. Det har vært spennende å følge oppgavens utvikling og sett hvordan den har formet seg underveis. Gjennom arbeidet med denne bacheloroppgaven har vi både fått muligheten til å utforske et viktig tema innenfor barnehagefeltet, men også fått mulighet til personlig og faglig vekst.

Først og fremst ønsker vi å takke veilederen vår Trude Kyrkjebø for god og nøye veiledning. Hun har vært tilgjengelig og gitt oss raske tilbakemeldinger, noe som har hatt stor betydning for vårt arbeid. Stor takknemlighet uttrykkes ovenfor tiden som er blitt lagt i arbeide med å veilede oss gjennom oppgaven. Vi ønsker også å takke alle våre deltakere som har stilt opp i vår oppgave. Takk for at dere tok dere tid til å delta dele nyttig og interessant informasjon. Oppgaven hadde ikke blitt det samme uten dere. Helt til slutt må vi takke hverandre for et godt samarbeid gjennom hele perioden. Innsatsen har vært god fra start til slutt, og det har vært felles engasjement hele veien.

Sammendrag

I denne oppgaven er temaet barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Formålet var å undersøke nærmere hvordan barnehagelærere arbeidet med tilrettelegging og inkludering i møte med “disse barna”. Vi endte dermed opp med problemstillingen “*Hvordan arbeider barnehagelærerne med å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse?*”

Gjennom kvalitative intervjuer har vi undersøkt denne problemstillingen. Opplysningene ble samlet inn fra barnehagelærere som har arbeidet med barn med motorisk funksjonsnedsettelse. De har delt sine erfaringer fra arbeid i barnehagen, noe som har besvart flere spørsmål vi undret oss over. Relevant faglitteratur ble også trukket frem for å støtte og utvide forståelsen av funnene. Kombinasjonen av teori og empiri har gitt oss en forståelse for og innblikk i arbeidet med å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse.

Abstract

The theme for this bachelor thesis is children with motor impairments. We wanted to get a further look into how preschool teachers work with including and facilitating for “these children”. We ended up with the research question “*How do preschool teachers work with including and facilitating for children with motor impairment?*”.

We have received information related to our research question through qualitative interviews with preschool teachers, they shared their experiences from work in the kindergarten, so that we got answers to the questions we were wondering about. We’ve also highlighted knowledge from relevant specialist literature to support and expand the understanding of our findings. The combination of theory and empiricism has given us an understanding and an insight into work to include and facilitate children with motor impairment.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
Abstract	3
1.0 Innledning	6
1.1 Valg av problemstilling	6
1.2 Oppbygging	6
2.0 Teori	7
2.1 Barn med motorisk funksjonsnedsettelse	7
2.2 Inkludering.....	8
2.3 Lek og lekemiljøet.....	9
2.3.1 Lekens betydning	9
2.3.2 Lekemiljøet ute	9
2.4 Pedagogisk arbeid	10
3.0 Metode	11
3.1 Valg av metode.....	12
3.2 Intervju.....	12
3.3 Metode refleksjon.....	13
3.4 Analyse	13
3.5 Etisk hensyn	14
3.6 Gyldighet og pålitelighet	14
4.0 Presentasjon av funn	15
4.1 Inkludering.....	16
4.2 Barnehagelærerens arbeid	16
4.3 Inkludering av hele barnegruppen.....	18
4.4 Pedagogisk tilrettelegging.....	19
4.5 Barnehagelærerens dilemma.....	21
5.0 Drøfting	22
5.1 Inkludering.....	22

5.2 Barnehagelærerens oppgaver	23
5.3 Barnehagelærernes opplevelse av et inkluderende lekemiljø.....	24
5.4 Pedagogisk tilrettelegging.....	26
5.5 Dilemma	27
Oppsummering.....	28
Litteraturliste.....	31
Vedlegg 1 Informasjonsskriv & Samtykkeskjema.....	33
Vedlegg 2 Intervjuguide	36

1.0 Innledning

Gjennom våre praksiserfaringer fra barnehagelærerstudiet på Høgskulen på Vestlandet, har vi observert hvor mye glede barn får av å bli inkludert i leken. Gjennom observasjonene ble det tydelig for oss hvor viktig inkludering er for barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet. Det har vært interessant å følge disse barna i praksis og ønsket å få en større forståelse rundt det. Dermed valgte vi å fokusere på barn med motorisk funksjonsnedsettelse som temaet i denne oppgaven. Målet var å få en dypere forståelse for hvordan barnehagelærere arbeider med barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Rammeplanen understreker at "Personalet skal fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek" (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Dette er noe vi tar med oss gjennom hele oppgaven.

1.1 Valg av problemstilling

Temaet for denne oppgaven er som nevnt ovenfor barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Problemstillingen vi har valgt er "*Hvordan arbeider barnehagelærerne med å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse?*". I oppgaven er problemstillingen knyttet opp mot leken som skjer i uteområdet. Vi ser viktigheten av samspill, aktivitet og utvikling som oppstår i leken i uteområdet. Gjennom praksis har det blitt erfart at uteleken ofte består av fysisk aktivitet, noe som vekket nysgjerrigheten på hvordan barnehagelærer kan arbeide med tilrettelegging i leken for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. I denne oppgaven er ikke foreldresamarbeid tatt en del av problemstillingen. Dette er et bevisst valg, selv om vi er klar over viktigheten med et godt og nært samarbeid. I møte med barn med motorisk funksjonsnedsettelse er vi klar over at noen barn har støttepedagog eller en ekstra ressurs i barnehagen. I denne oppgaven ønsket vi derimot å sette fokuset på barnehagelærerens arbeid i møte med disse barna. Formålet var å øke vår forståelse av barnehagelærerens tilnærming til problemstilling.

1.2 Oppbygging

Oppgaven er strukturert i seks ulike deler, der det er underkapitler til hver del. Dette er for å lage en oversiktlig inndeling i oppgaven. I første del av oppgaven ble det presentert valg av

tema og problemstillingen. Deretter kommer det en teoridel som presenterer teori som er relevant til valgt problemstilling. Videre begrunnes valg av metoden som er brukt. I fjerde del legges funnene fra de gjennomførte intervjuene frem. I femte del drøftes disse funnene opp mot relevant teori. Helt til slutt kommer det en oppsummering av oppgaven.

2.0 Teori

I denne delen av oppgaven redegjøres det for teoretiske perspektiver som danner grunnlaget for vår oppgave. Først vil motorisk funksjonsnedsettelse bli presentert, deretter går det videre til inkludering, lek og pedagogisk arbeid. Den relevante teorien vil senere bli drøftet opp mot funnene som kom fram i intervjuene.

2.1 Barn med motorisk funksjonsnedsettelse

Barn med motorisk funksjonsnedsettelse er barn som har skade eller avvik i fysiologiske eller biologiske funksjoner. De kan ha mistet eller fått skade på en kroppsdel eller en av kroppens funksjoner (Mørland, 2008, s. 8). Barn med motorisk funksjonsnedsettelse kan finne det mer utfordrende å utføre fysiske aktiviteter i uteområdet enn jevnaldrende barn. Noen kan oppleve å bli isolert fra samvær med andre barn da funksjonsnedsettelsen kan redusere muligheten for kontakt og samspill. En annen faktor kan være tiltak som iverksettes for barnet kan virke sosialt isolerende. Dersom barnet ikke får delta i lek og samspill med andre barn kan det få konsekvenser for personlighetsutvikling, sosialisering, språk og læring (Mørland, 2008, s. 43).

Ytterhus i Moser (2018) løfter fram betydningen av at barna i barnehagen får være fysisk aktive, da det kan fremme glede gjennom blant annet mestring, overskudd og sosial interaksjon med andre. Dersom en ikke får tilgang på fysisk aktivitet eller ikke mestrer det, kan det føre til redusert selvfølelse og inaktivitet. Ettersom barn med funksjonsnedsettelse har større risiko for å bli ekskludert fra sosial deltakelse med andre barn, er det vesentlig å tilrettelegge for fysisk aktivitet som kan bidra til å fremme sosiale ferdigheter (2018, s. 221). Barnehagelærer må være til stede og hjelpe barna til å få positive opplevelser i lek, slik kan de bidra til å utjevne sosiale forskjeller i barnegruppen (Sjøvik, 2014, s. 53-54). Målet med fysisk aktivitet for barn med funksjonsnedsettelse innebærer å få en introduksjon til aktiviteter som kan gi en mulighet til deltakelse og glede (Ytterhus, 2018, s. 225). Det å oppleve

mestring, utfordringer og å lære noe nytt i fysiske aktiviteter kan ha stor betydning for alle barns selvpfattelse (Sjøvik, 2014, s. 157).

2.2 Inkludering

Inkludering handler om å skape en helhet slik at alle finner en naturlig plass i barnehagen (Sjøvik, 2014, s. 41). Som nevnt tidligere i oppgaven understreker rammeplanen ansvaret personalet har for å skape et inkluderende miljø i barnehagen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). For barn med motorisk funksjonsnedsettelse vil det være viktig at barnehagelærer tilpasser aktiviteter slik at det enkelte barnet opplever å bli inkludert med resten av barnegruppen (Hvidsten, 2021, s. 24). Det innebærer at barn med motorisk funksjonsnedsettelse skal i så stor grad som mulig bli inkludert i utflukter eller ekstra tilstelninger for å føle på tilhørighet. Gjennom samspill og inkludering med andre barn får de muligheten til å føle en større tilhørighet i barnegruppen (Sjøvik, 2014, s. 157). Sjøvik (2014) understreker at målet med inkludering skal være at det fysiske miljøet er tilgjengelig og at aktivitetene passer for flest mulig. Videre legger hun frem at inkludering i barnehagehverdagen innebærer å gi barn med ulike funksjonsvansker muligheten til å fremstå som verdifulle og interessante lekekamerater i møte med andre barn. Det er blant annet barnehagelærer som skal dermed hjelpe barn til å oppleve dette (2014, s. 41).

Mørland (2018) sier målet med inkludering ikke dreier seg om likhet, men variasjonen og respekt for ulikhetene (2018, s. 12). I en inkluderende barnehage legges det vekt på samspillet mellom individet og samfunnet, med en respektfull tilnærming til mangfold, variasjon og ulikheter der forskjellene skal verdsettes. Arbeidet med å synliggjøre ulikhetene som en ressurs i barnegruppen kan sørge for at alle barn kan lære noe av hverandre (Moe & Valseth, 2014, s. 354-355). Ved at barnehagelærere går frem som rollemodeller kan det skape større trygghet og aksept rundt det at alle er forskjellige (Moe & Valseth, 2014, s. 356).

Rammeplanen understreker "Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet" (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Gjennom å etablere et fellesskap i barnehagen vil det gi rom for tilhørighet, som videre skaper åpenhet for forskjellige behov og ulikheter. Dette kan gi barna gode opplevelser og gi dem lærdom rundt respekt og åpenhet (Tholin & Jansen, 2011, sitert i Franck & Glaser, 2014, s. 309-310).

2.3 Lek og lekemiljøet

2.3.1 Lekens betydning

Barns vilje til å leke er motivert av behovet for tilhørighet og intersubjektivitet, to behov som betinger sosial inkludering og opplevelsen av “å være med”. Når barna kjenner på tilhørighet i leken og deler lekens opplevelsesfellesskap, utvikles en intersubjektiv bevissthet som innebærer selvbevissthet og en implisitt forståelse om relasjonen mellom lekens deltakere (Nergaard, 2021, s. 159). I rammeplanen står det “Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Dermed utgjør leken en betydelig del av barnas oppvekst og den spiller en avgjørende rolle for deres trivsel i barnehagen, samt for følelsen av tilhørighet. Hvis et barn opplever ekskludering i leken, kan det ha konsekvenser for den sosiale, emosjonelle utviklingen, psykiske helsen og identitetsdannelsen. For å oppnå et godt psykososialt miljø innebærer det kontinuerlig arbeid med å fremme godt samspill og gode relasjoner mellom barna. Den voksnes ansvar og rolle synliggjøres som en vesentlig forutsetning i dette arbeidet (Nergaard, 2021, s. 158).

2.3.2 Lekemiljøet ute

Rammeplanen (2017) nevner at det fysiske miljøet i barnehagene skal være både utfordrende, trygt og gi barna mangfoldige bevegelseserfaringer. Personalet har ansvaret for å tilrettelegge det fysiske miljøet slik at barna har gode muligheter til å delta aktivt i lek (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Aktivitetene i uteområdet skal fremme bevegelsesglede, støtte allsidig utvikling av motoriske ferdigheter, tilby sanseerfaringer og skape muligheter for læring og mestring. Barnehagens fysiske miljø skal utformes slik at alle barn får gode muligheter til å delta aktivt i lek og andre aktiviteter (Storli, 2018, s. 351). Dersom det fysiske miljøet i barnehagen ikke utfordrer barna, vil det føles kjedelig og demotiverende for å utforske og lære. Ved å ta i bruk ulike hjelpemidler i uteområdet kan det bidra til å tilrettelegge og utfordre barn med motorisk funksjonsnedsettelse (Sjøvik, 2014, s. 157). Sjøvik (2014) understreker når barnehagelærer skal tilpasse lekemiljøet må en nøye vurdere samspillet mellom barn med motorisk funksjonsnedsettelse og de andre barna. Slik kan barnehagelærer forbedre samspillsprosessen og læringsmiljøet (2014, s. 45).

For stimulering av den grovmotoriske utviklingen hos barn, er lek i uteområdet ansett som det viktigste rommet i barnehagen. For at barna skal ha mulighet til å utvikle de grunnleggende bevegelsene trenger de først og fremst handlingsrom der de kan gjennomføre leken.

Barnehagelæreren bør sørge for å tilby materialer og midler som kan utvikle uteområdet og åpne for nye handlingsmuligheter (Storli, 2018, s. 352-353).

2.4 Pedagogisk arbeid

Når barnehagen har barn med motorisk funksjonsnedsettelse, resulterer det i å gjøre forberedelser som å gjøre endringer i det fysiske miljøet, tilpasninger i barnegruppen og det pedagogiske opplegget (Sjøvik, 2014, s. 157). En sentral oppgave barnehagelærerne har er å arbeide for å finne en balanse i barnegruppen, uten å påvirke verken barnegruppens eller den individuelle behov (Åmot, 2012a, referert i Franck & Glaser, s. 309). Barnehagelærerens allsidige kompetanse er en viktig ressurs i arbeid med barn med ulike funksjonsnedsettelse. Når det arbeides med barn med motorisk funksjonsnedsettelse kreves det lydhørhet for barnet, samt å ha kunnskap om og oppmerksomheten rettet mot barnets behov og signaler (Mørland, 2008, s. 35-36). Det er essensielt å arbeide med kompetanseutvikling hos personalet for å sikre at barnas behov blir oppfylt (Torsteinson, 2021, s. 67).

I pedagogisk arbeid er refleksjon avgjørende for å håndtere dilemmaer som kan oppstå. Ved å regelmessig reflektere og ha dialoger med kollegaer, kan barnehagelærere utvikle effektive strategier for å møte både store og små utfordringer i hverdagen (Franck & Glaser, 2014, s. 309). Barnehagelærerne møter barn i mange ulike og komplekse situasjoner, det er da nødvendig å reflektere over sin tilnærming til barnet (Mørland, 2008, s. 36).

Barnehagelæreren må ha kontinuerlig kjennskap til barnets behov, blant annet diagnose, funksjonsnedsettelse og funksjonsnivå for å kunne gi dem et best mulig tilbud i barnehagen (Mørland, 2008, s. 37). Barn med motorisk funksjonsnedsettelse har et større behov for å knytte seg til bestemte og kjente personer som har forståelse for deres behov (Moe & Valseth, 2015, s. 359). Dette kan ses i sammenheng med det barnehageloven sier om bemanning i barnehagen. I §26 står det "Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet" (Barnehageloven, 2005, §26).

I tillegg til god kompetanse er også holdninger blant personalet sentralt. Rammeplanen påpeker "Personalet må reflektere over sine egne holdninger for best mulig å kunne formidle

og fremme likeverd og likestilling” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). Personalets og barnehagelærers holdninger kommer frem på bakgrunn av de handlinger som gjøres i møte med mennesker. Barnehagelærer må da være bevisst på hvordan en opptrer i interaksjoner med barna ettersom deres holdninger kan overføres til barna og påvirke deres atferd og oppfatning (Tholin, 2021, s. 56-57).

Rammeplanen nevner “Planleggingen synliggjør hvordan barnehagen tolker og realiserer rammeplanen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37). Det handler altså om mer enn å bare lage tidsplaner og aktiviteter, men de skal sørge for å implementere målene som er satt i rammeplanen. Det nevnes også at pedagogisk leder skal styre prosessen med “Planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Barnehagelærer skal sammen med personalgruppen planlegge, dokumentere og evaluere, slik sikrer man god kvalitet i praksis (Bjørgen, 2018, s. 306). Planlegging i barnehagen er med på å gi et innblikk i fremtiden og kan fungere som et ledd mellom ide og handling (Bjørgen, 2018, s. 307). Ved planlegging av aktiviteter utendørs er det viktig å tydeliggjøre personalets rolle eller ansvarsområde (Storli 2018, s. 358). Thoresen (2019) henviser til Eli Åm (1984) som påstår at barnehagelærere må kombinere å delta i barnas lek samtidig som det vises respekt for den (Thoresen, 2019, s. 34-35). Videre legger Thoresen frem viktigheten av lekende voksne. Noen i personalet har det lekende naturlig i seg, mens andre trenger mer øvelse (Thoresen, 2019, s. 31). Barn ser ofte hvilke voksne som ønsker å delta i leken med dem, barn søker ofte etter de lekende voksne i barnehagen (Thoresen, 2019, s. 39).

3.0 Metode

Målet med forskning handler om å produsere troverdig og gyldig kunnskap om virkeligheten. For å oppnå dette må forskerne ta i bruk en strategi, kjent som metode, for å vite hvordan de skal gå frem. Metoden som blir valgt forteller oss noe om hvordan vi skal gå frem på en hensiktsmessig måte for å tilegne oss kunnskap (Jacobsen, 2022, s. 15).

Metoden fungerer som et redskap i undersøkelsen og den hjelper med å samle inn nødvendig informasjon. Valg av metode bidrar til å belyse problemstillingen på en hensiktsmessig måte (Dalland, 2020, s. 53-54).

3.1 Valg av metode

Det vil være betydningsfullt å reflektere over og være kritisk til hvilken metode en tar i bruk.

Vi har tenkt nøye gjennom hvilken metode som best egner seg til vår problemstilling. Det skilles hovedsakelig mellom to ulike metoder, kvantitativ og kvalitativ metode. Skillet omhandler måten data blir registrert og analysert på (Bergsland & Jæger, 2022, s. 28).

Kvalitativ metode har som mål å fange opp mening og opplevelse som ikke kan tallfestes eller måles, i motsetning til kvantitativ som gir data i form av målbare enheter. Kvalitativ gir muligheten til å komme i dybden hos forskningsdeltakerne ettersom man får sjansen til å få mer utfyllende svar enn i et spørreskjema. Det kjennetegnes ved fleksibilitet, intervju er for eksempel preget av fleksibilitet uten faste svaralternativer og nærhet til feltet ved at datainnsamlingen skjer i direkte kontakt med feltet (Dalland, 2020, s. 54-55). I denne oppgaven er det blitt brukt kvalitativ metode og intervju ble benyttet for innsamling av data. På den måten gir det oss mulighet til å etablere en relasjon med forskningsdeltakerne. Dette kan gi mulighet for utfyllende samtaler og en dypere forståelse av problemstillingen.

3.2 Intervju

Kvale og Brinkmann (2015) påpeker at intervjueren og den som blir intervjuet, er sammen om å produsere kunnskap (2015, s. 37). Det krever både empati og respekt fra intervjuer i samspillet med forskningsdeltakerne. Ved bruk av denne metoden kommer det opplysninger fra forskningsdeltakere, som deretter kan tolkes for å forstå hvilken betydning denne informasjonen har for deltakerne. Dette innebærer en dypere forståelse av forskningsdeltakerens livsverden (Dalland, 2020 s. 66-67). Ønsket var å skape gode og utfyllende samtaler med forskningsdeltakerne, videre omtalt som deltakere. I forberedelsene til intervjuet ble det fokusert på å finne deltakere som egnet seg til problemstillingen vår. Det vil si at deltakerne som ble valgt ut hadde spesifikk kunnskap og erfaringer knyttet til barn med motorisk funksjonsnedsettelse i barnehagen. Ved å velge deltakere som har bestemt kunnskap eller erfaringer vil si at vi tok et strategisk valg (Dalland, 2020, s. 79). Vi kontaktet en person som har kunnskap om og erfaringer i arbeid med barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Deretter foreslo vedkommende relevante deltakere blant sine ansatte. Dette gjorde at det ble intervjuet personer med relevant kunnskap og erfaring. På grunn av den grundige tilnærmingen til den kvalitative metoden, bestemte vi oss for å begrense antall

forskningsdeltakere. Gjennom gode samtaler med få deltakere kom det fram mye informasjon til oppgaven, dermed var det ikke nødvendig å intervju flere deltakere.

Dersom det hadde vært behov for mer informasjon kunne vi heller tatt kontakt med flere deltakere underveis i oppgaven (Dalland, 2020, s. 81).

3.3 Metode refleksjon

To av intervjuene ble gjennomført over telefonen på grunn av store avstander. Det førte til en mer distansert opplevelse, og det var vanskeligere å skape en trygg atmosfære for deltakerne. Telefonsamtalene medførte en risiko for feiltolkninger, spesielt på grunn av mulig dårlig lyd kvalitet eller bakgrunnsstøy. Det tredje intervjuet ble gjennomført i et fysisk møte med deltakeren. Det fysiske intervjuet opplevdes annerledes, da kroppsspråket kom tydeligere frem og samtalen kunne flyte uten avbrytelser fra omgivelsene. Forventninger om å skape rom for trygg atmosfære og relasjon med deltakerne kom mer til rette under det fysiske møte. Deltakeren hadde fått spørsmålene på forhånd, som gjorde det mulig å tenke og reflektere rundt spørsmålene før intervjuet ble gjennomført. Det opplevdes som en god samtale, der det kom fram mange gode og interessante empirier som kunne brukes i oppgaven.

3.4 Analyse

Da intervjuene var gjennomført var det tid for analyse, det innebærer å utforske innholdet i intervjuene og forstå hva deltakerne hadde å formidle. Ved å tolke intervjuene undersøker vi meningen i de opplysningene som deltakerne har fortalt. For å få en oversikt over opplysningene, ble det reflektert over betydning og hvilke perspektiver de kan forstås i. Gjennom en god analyse kan det åpnes for ulike fortolkninger. En sentral del av kvalitetskontrollen innebærer stadig å veksle mellom analyse og tolking (Dalland, 2020, s. 94). Gjennom intervjuene har det kommet inn data fra deltakerne. Disse dataene er blitt tolket slik at vi fremstiller svarene til deltakerne i oppgaven, uten å sitere alt som ble sagt i intervjuene. "Tolkning handler om å forklare innholdet eller betydning av noe" (Dalland, 2020, s. 94). Noe av det deltakerne oppga har blitt sitert, ettersom det er viktig å gjengi opplysningene akkurat slik de ble fortalt. Vi har gjort vårt beste for å tolke dataene på en objektiv måte, slik at det som blir opplyst i intervjuet kommer frem uten at de blir farget av våre synspunkter.

I et av intervjuene ble det tatt i bruk lydopptak, ved å ta i bruk lydopptak ble det sikret nøyaktig gjengivelse av informasjonen som ble delt, da det skulle bli transkribert etterpå.

Transkribering er å skrive ned ord for ord, hva som ble sagt i intervjuet (Dalland, 2020, s. 95). På denne måten har vi fått nøyaktig opplysninger fra deltakerne og kan analysere disse videre.

De to andre intervjuene gjennomført over telefonen, der det ikke ble brukt lydopptak. Svarene ble skrevet ned for hånd under intervjuene. Ved å bruke lydopptak var det mulig å være mer aktivt til stede i intervjuet, i motsetning til intervjuet over telefon da fokuset var å skrive svarene raskt ned.

Etter transkriberingen var ferdig, ble det sendt til deltakerne for å sikre opplysningene ble fremstilt på riktig måte. Etter å ha gjennomført intervju på to ulike måter, har dette gitt oss nye erfaringer som tas med videre.

3.5 Etisk hensyn

Det vil være betydningsfullt å reflektere rundt etiske dilemmaer som kan oppstå under undersøkelsen. Når en skal innhente kunnskap og erfaringer fra deltakere, er det avgjørende å skape tillit. Deltakerne som deltar i en slik undersøkelse skal oppleve å bli godt ivaretatt når de bidrar til forskningen (Dalland, 2020, s. 167). Etikken tar for seg normene for korrekt og god livsførsel. Etikken gir oss veiledning og grunnlag for vurdering før vi handler, når en står ovenfor vanskelige valg i livet. Forskningsetikk dreier seg om å vurdere forskning opp mot samfunnets normer og verdier. Gjennom forskning skal en oppnå ny kunnskap og innsikt, men det må ikke skje på bekostning av personlig integritet og velferd (Dalland, 2020, s. 168). I arbeid med bacheloroppgaven er det en forutsetning med etiske overveielser og ryddig bruk av personopplysninger, slik blir det et godt samarbeid med deltakere som bidrar med sine erfaringer og opplevelser (Dalland, 2020, s. 169). I forkant av intervjuet ble det sendt ut samtykkeskjema til deltakerne. Det ble gjort for at deltakerne skulle få riktig og tydelig informasjon og forstå formålet med oppgaven. I samtykkeskjemaet ble det lagt vekt på å tydeliggjøre at alt blir anonymisert og personvern blir ivaretatt. I tillegg ble intervjuguide sendt ut i forkant med alle spørsmålene som deltakerne skulle svare på. På denne måten fikk deltakerne mulighet til å forberede seg til intervjuet.

3.6 Gyldighet og pålitelighet

En undersøkelse har som mål å samle empiri for å gi innsikt i virkeligheten. Den bør oppfylle to hovedkrav, empirien må være gyldig og relevant, men også pålitelig og troverdig. Når en

snakker om gyldighet og relevans, refereres det til den empirien som samles inn, om de faktisk besvarer de spørsmålene som er stilt. Det skilles mellom to ulike typer, intern og ekstern gyldighet (Jacobsen, 2022, s. 17). Intern gyldighet handler om at resultatene oppleves som korrekte. Det kan være flere faktorer som påvirker om noe blir ansett som riktig eller feil, men vårt fokus ligger på å vurdere om beskrivelsen er sann og om sammenhengen er virkelige (Jacobsen, 2022, s. 240). Den eksterne gyldigheten vurderer i hvilken grad resultatene fra undersøkelsen kan generaliseres til andre grupper enn de som faktisk ble studert. Antall intervjuer som blir gjennomført øker sannsynlighet for at man kan generalisere funnet som er blitt gjort (Jacobsen, 2022, s. 255).

Pålitelighet menes med at undersøkelsen skaper tillit gjennom en troverdig og sikker utførelse. Det vil være vesentlig å gjennomføre en undersøkelse på riktig måte for å oppnå resultat som er relevant, nøyaktig og som kan stoles på. Det er dermed viktig å stille kritiske spørsmål til valg som tas underveis og se på hvilke konsekvenser valgene kan ha for det kommende resultatet (Jacobsen, 2022, s. 17-18). Ved å reflektere over undersøkelsens validitet og reliabilitet vil det kunne bidra til å minske risikoen for feilkilder i datainnsamlingen. Det reduserer også muligheten til at feilaktig konklusjoner trekkes. Det legges et grunnlag for en validitet og reliabilitet forskningsprosess som styrker tilliten til de oppnådde resultatene.

4.0 Presentasjon av funn

I denne delen presenteres funn fra tre forskningsdeltaker, der alle er utdanning barnehagelærere. Første deltaker, Anna, har jobbet i barnehage i 23 år. Deltakeren brenner spesielt for bøker, eventyr og lesestund. Anna ser muligheten til å bruke bøker for å samle barna i uteområdet. Det trenger ikke kun å være fysiske aktiviteter i lekemiljøet ute Andre deltaker, Berit, har jobbet i barnehage i 26 år. Deltakeren har mest erfaring fra småbarnsavdeling, men har også arbeidet noen år på Stad avdeling - spesielt tilrettelagt avdeling. Hun brenner spesielt for at alle barn skal bli inkludert i leken, og at leken blir tilrettelagt på en slik måte at det ikke får begrensninger for noen barn.

Tredje deltaker, Cathrine, har 12 års erfaring fra barnehage. Hun har mest erfaring med stor barns avdeling, men vært innom småbarns avdeling også. Deltakeren brenner for lekens egenverdi, og har fokus på å skape en dagsrytme som tilrettelegger god tid til lek.

4.1 Inkludering

Deltakerne fikk spørsmål om hva de la i begrepet inkludering i møte med barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute. Barnehagelærerne fikk muligheten til å sette ord på hva de individuelt la i begrepet inkludering. På denne måten fikk deltakerne frem deres individuelle betydning av begrepet. I intervjuet med Anna forklarer hun “Det er vanskelig å definere inkludering fordi det er så personlig, det er vel bare den enkelte personen som kan svare på om de føler seg inkludert”. Anna ser på inkludering som en subjektiv opplevelse. Videre utdyper hun sine tanker rundt inkludering:

Å legge til rette for aktiviteter som flest mulig barn har lyst til å delta på og som de finner glede i å delta på. Finne et felles forum som de kan møtes på tvers og som alle kan oppleve mestring og tilhørighet.

Anna uttrykker at inkludering innebærer at barnehagelærer sørger for at aktivitetene som utføres i barnehagen kan deltas av alle, og at barna får oppleve glede, mestring og tilhørighet i et fellesskap.

Berit forklarer sin forståelse av inkludering som “Alle barn uansett funksjonsnivå kan ha glede av å få passe utfordringer”. Hun mener begrepet innebærer å skape et miljø der alle barn uansett funksjonsnivå får oppleve deltakelse og kjenne på mestring. Berit legger også til “Et miljø som åpner opp for lek på tvers av funksjonsnivå”. Berit understreker at det er barnehagelærer som har som ansvar å skape et inkluderende lekemiljø som tilbyr ulike aktiviteter som alle barn kan benytte seg av.

Cathrine forteller om hennes forståelse av inkludering handler om å “skape tilhørighet og tilrettelegge for aktiviteter som barnet kan mestre i et samspill med andre barn”.

Hun viser til å skape et sosialt fellesskap der barnehagelærer tilrettelegger for leken for å sikre inkludering.

4.2 Barnehagelærerens arbeid

Deltakerne ble spurt om å fortelle hvordan de arbeider med å tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute. Hva er nødvendig å tenke på, og hvilke

erfaringer har de med arbeidet? Anna vektlegger “Når jeg har arbeidet med barn med motorisk funksjonsnedsettelse er det viktig å være klar over at alle har ulikt nivå og krever dermed ulike arbeidsmetoder og tilretteleggings tiltak”. Det er viktig å tilpasse behovet ut ifra hvert enkelt barn. Alle er forskjellige som gjør at dem har ulike behov som må dekkes.

Anna forteller videre:

Den sosiale biten kan være vanskelig for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Det er større sjanse for dem å falle utenfor det sosiale samspillet. Dette gjelder spesielt i uteområdet siden det er preget av mye aktivitet”. Det kommer frem at barna med motoriske funksjonsnedsettelse kan oppleve det sosiale samspillet som utfordrende og vanskelig å ta del i. Dette dreier seg ofte i uteområdet, fordi det er preget av mye bevegelse og aktiviteter som kan minske muligheten for barn med motorisk funksjonsnedsettelse å delta.

Videre meddeler Anna “Hvordan lekemiljøet blir tilrettelagt vil være avgjørende for barnet [med motorisk funksjonsnedsettelse] og personalets deltakelse i leken i uteområdet har stor betydning”. Barnehagelærernes arbeid med å tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse i uteområdet har stor betydning for inkluderingen i leken.

Berit forteller:

Jeg prøver å lage tydelige arbeidsoppgaver i personalgruppen. Hvis noen av personalet er i lek, prøver vi å skjerme dem fra de praktiske oppgavene, da kan andre i personalgruppen ha hovedansvaret for disse oppgavene. Ved å organisere godt i personalgruppen, vil det skape mer rom for å inkludere barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute. Vi har sett god effekt av å være deltakende voksne i uteområdet, derfor har vi valgt å fokusere på arbeidsfordelingene

Ved å fordele oppgaver til personalgruppen, vil det gi mer tydelige roller og ansvarsområder. Dette kan bidra til mer rom for deltakende voksne i leken. Noe som kan gi større muligheter til å fokusere på å inkludere barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute.

Berit har god erfaring med å sette i gang aktiviteter som ikke krever å være oppe i høyden.

På et uteområde kan det være mye ulike høyder leken foregår i. Dette kan være krevende for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Deltakende voksne i uteleken kan sette i gang aktiviteter på flate områder, som for eksempel gressplen. Vi har blant annet

tatt i bruk fallskjerm, det er en aktivitet som er veldig tilpasningsdyktig, da kan noen holde og noen være under. Når voksne er deltakende og engasjerte kan det bidra til å skape et samlingspunkt for flere barn.

Berit har vist seg å være erfaren i å tilrettelegge ulike aktiviteter slik at alle barn får muligheten til å delta. Ved å være aktivt deltakende og lekende voksne, tiltrekkes barna, noe som legger til rette for interaksjon og samspill. Dette gjør områder på bakkenivå interessante og åpner opp for deltakelse for barn med ulike motoriske ferdighetsnivåer Cathrine opplyser:

Lek i barnas høyde og deres ståsted er noe vi har hatt i fokus. Eksempel hvis barnehagelærer sitter i sandkassen med barnet på fanget eller ved siden av seg, slik at en klarer å favne flere barn i et sosialt samspill.

Cathrine opplever det som betydningsfullt at barnehagelærer er til stede og deltakende når de arbeider med å tilrettelegge for barnets beste. Da arbeide med å få lek i barns høyde for å kunne få større mulighet til å delta.

Videre forteller Cathrine:

Gjennom god planlegging, bruk av didaktiske planer og jevnlig evaluering er arbeid jeg har hatt mye fokus på. Alt vi gjør er gjennomtenkt og lagt til rette for barnets beste. Ved å bruke god tid på dette området vil vi lettere kunne følge med om behovene faktisk blir dekket.

For å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse har Cathrine i fokus å arbeide med planlegging i personalgruppen for å sikre at barnets behov dekkes.

4.3 Inkludering av hele barnegruppen

I intervjuene kom det fram deltakernes erfaringer med hvordan barna opplever lekemiljøet i barnehagen når det blir tilpasset. Vi ønsket å få innsikt i hvordan barnehagelærerne erfarte barns opplevelse av et tilpasset lekemiljø i uteområdet.

Anna opplyser om hvordan barn opplever et tilpasset uteområdet:

Det sosiale kan være krevende for barn med motorisk funksjonsnedsettelse og derfor er det viktig med deltakende voksne. Jeg har gode opplevelser når det gjelder de andre barna på avdelingen. Barn har større forståelse og tålmodighet enn vi ofte tror. Det er spennende å følge med på samhandlingen mellom barna. De får ofte stor respekt for hverandre.

Anna omtaler de gode erfaringene hennes i møte med når lekemiljøet tilpasses. Hun ser viktigheten med deltakende voksne som kan være til god hjelp for barn med motoriske funksjonsnedsettelse, ettersom det sosiale kan være utfordrende for dem. Anna synes det er interessant å observere samspillet mellom barna og se de får respekt for hverandre. Det påpekes at barn har større forståelse og tålmodighet for slike tilpasninger enn vi kanskje tror.

Berit sier:

Vi har sett at de andre synes dette her er spennende. Hvis vi legger opp til aktiviteter som skal fungere for de [barn med motorisk funksjonsnedsettelse], så har de andre synes det har vært kjekt å være med. Jeg har veldig sjeldent opplevd at det er en begrensning for de andre.

Som Berit opplyser i intervjuet, har hun sjeldent hatt negative opplevelser med å tilpasse lekemiljøet til barn med motoriske funksjonsnedsettelse. Berit har erfaringer med at barna synes tilrettelegging av lekemiljøet er positivt og spennende.

Cathrine forteller:

Vår opplevelse er at barn viser stor omsorg og sosialisering rundt barnet. Barn deltar i lek og samspill der leken skjer. Dermed er det viktig som barnehagelærer å sette i gang aktiviteter der barn får muligheten til å samles å skape samspill. Cathrine har erfart at det ikke påvirker de andre barna negativt når lekemiljøet blitt tilpasset. Hun formidler at barn skaper samspill med hverandre uansett funksjonsnivå. Leken i seg selv er i fokus, ikke hvem som kan eller kan ikke delta. Barn samler seg ofte rundt der det skjer, det gir mulighet for barnehagelærere å sette i gang attraktive aktiviteter på område der alle barn kan delta.

4.4 Pedagogisk tilrettelegging

Forskningsdeltakerne fikk spørsmål om de kunne fortelle om hvilke tilretteleggingstiltak de har sett hatt god effekt. Anna starter å fortelle om "Personalgruppens samarbeid er sentralt for å støtte og inkludere barna [med motorisk funksjonsnedsettelse]. Samarbeid er et viktig nøkkelord i arbeid med å inkludere og tilrettelegge for barn [med motorisk funksjonsnedsettelse]". Samarbeid i personalgruppen er et tiltak som Anna har sett ha god effekt. Videre opplyser Anna:

Spontanitet kan være utfordrende i uteområdet når barn [med motorisk funksjonsnedsettelse] skal kunne delta i leken som skjer ute. Vi har derfor sett viktigheten

av å planlegge godt. Både aktivitetene, men også planlegging av personalets arbeidsfordelinger. Ved å gjøre dette får jeg mer oversikt og gir bedre muligheter for å oppnå ønsket mål for barna [med motorisk funksjonsnedsettelse]. Hun forteller at planlegging har hatt god effekt. Gjennom planlegging kan barnehagelærer se mer helheten og se om ønsket om mål blir oppnådd.

Anna legger frem tiltak som har gitt god effekt

Hjelpemidler er noe vi har tatt med i uteområdet. Dette er for å gi en ekstra støtte for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. De får støtte av å delta med de andre. Hjelpemidler til det enkelte barnet med motoriske utfordringer kan være veldig nyttig for å kunne delta i leken. Vi har opplevd at andre barn har fått tatt del i hjelpemidlene og lære å bli kjent med hjelpemidlene. Dette har vært med på å øke respekten for forskjeller, er min opplevelse av det.

Hvis barnehagelærere tar i bruk hjelpemidler i uteområdet, kan det være en støtte for å delta i leken. Andre barn får lære å kjenne ved å prøve ut hjelpemidlene. Dette kan gi god effekt på å lære å respektere og anerkjenne hverandre.

Berit sier:

Jeg har opplevd at ved å avgrense området ute, kan ha god effekt. Der vi samler en mindre gruppe på et mindre område, kan bidra til å lettere få til en lek sammen. Da det ikke er like mange alternativ tilgjengelig. På et mindre område ute, vil det være lettere for barn å komme i samspill med hverandre der de sammen kan leke uten voksne.

Et tiltak Berit har god erfaring med er å avgrense uteområdet, og dele opp barnegruppen i mindre grupper. Ved å sette inn slike tiltak kan det bidra til å skape samspill i barnegruppen.

Berit legger til

Vi har arbeid mye med å sette i gang aktiviteter slik at alle barn kan få muligheten til å føle på mestring. Da kreves det å se hva det enkelt barna har behov for og legge opp aktiviteter etter dette. Da kreves det en del planlegging og evalueringer.

Gjennom planlegging og evaluering legges det opp til aktiviteter som gir det enkelte barnet opplevelse av mestring i uteområdet.

Cathrine forteller at "Hjelpemidler er en viktig del av tilretteleggingen av utemiljøet. Å ha gode hjelpemidler tilgjengelig for det enkelte barn gir dem nye muligheter for å kunne delta".

Å ha gode hjelpemidler tilgjengelig er tiltak som kan være støttende for barn med motoriske utfordringer.

Videre nevner Cathrine "Tett samarbeid med utøver [barnet med motorisk funksjonsnedsettelse], og jevnlig evaluering. God organisering og god planlegging er sentralt". Hun understreker at personalet har et tett samarbeid med barna og at evaluering av barna er tiltak som har fungert godt. Videre vektlegger hun betydningen av god organisering og planlegging blant personalet.

4.5 Barnehagelærerens dilemma

Barnehagehverdagen kan være kompleks, og vi var nysgjerrige på hvilke dilemmaer barnehagelærerne kan møte på når lekemiljøet ute tilrettelegges. Deltakerne fikk spørsmål om hvilke dilemmaer de har stått i, når det gjelder inkludering og tilrettelegging av barn med motorisk funksjonsnedsettelse.

Anna forteller i intervjuet:

Det sosiale i uteleken kan være vanskelig og krevende for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Dette er fordi utetiden er mer preget av spontanitet og høyt tempo. Inne er det større muligheter for å igangsette aktiviteter. Det kan være mer utfordrende for barn med funksjonsnedsettelse eller utfordringer å opprettholde det sosiale i uteleken. Uteleken er ofte preget av frilek, dermed kan skillet mellom barna bli større. Når barna er inne, kan barnehagelærere lettere starte aktiviteter som inkluderer alle barna. Jeg synes det er utfordrende å finne balansen på planlagte aktiviteter og frileken på uteområdet. Jeg synes frilekens plass er viktig og lekens egenverdi. Samtidig kreves det mer planlagte aktiviteter i møte med barna [med motorisk funksjonsnedsettelse], hvert fall det vi har opplevd hatt best effekt. Anna understreker planlagte aktiviteter som nødvendig i arbeid med å tilrettelegge og inkludere. Dette handler om uteområdet som en arena med høyt tempo og ulik lek. Barn med motorisk funksjonsnedsettelse kan falle mer utenfor i frileken. Samtidig ønskes det ikke at leken i uteområdet skal være alt for preget av voksenstyrte aktiviteter.

Berit legger frem uteområdene som et dilemma "Det finnes mange lekestativ og områder med høyde. Dette kan oppleves ekskluderende for barn med motorisk funksjonsnedsettelse". Det kommer frem at Berit mener mye av leken skjer i høyden, som gir begrensninger for noen av barna.

Barnehagelærerne har en viktig rolle for å skape engasjerende aktiviteter som også foregår på bakkeplan. Det vil være viktig å ha deltakende voksne til stede når aktiviteten blir satt i gang av en voksen. Da kommer underbemanning inn som et vanskelig dilemma. Det kan oppleves utfordrende når personalgruppen ikke strekker til.

Berit ønsker å skape engasjerende aktiviteter på bakkeplanet, som fanger interessen til barna. Her vil det kreves deltakende voksne. Hun legger til at personalets tetthet kan være utfordrende, spesielt når de skal være deltakende i leken og strekke til på andre områder.

Cathrine forteller:

Passive voksne kan være et vanskelig dilemma. Jeg har opplevd at ulike holdninger i personalgruppen preger tilstedeværelsen av de voksne. For å omfavne og tilrettelegge for lek, må det være stor deltakelse og aktive voksne. Barn med funksjonsnedsettelse trenger tettere oppfølging og støtte i lek ute. Her må vi legge opp dagen med de ressurser en har. Tenk på hva som er gjennomførbart og hvilke aktiviteter som kan gjennomføres slik at de favner flere barn.

Det blir opplyst at holdninger blant personalet i barnehagen kan være en utfordring. Dersom de er passive og uengasjert i leken, kan det være vanskeligere for barn med motorisk funksjonsnedsettelse å delta i leken ettersom de trenger tett oppfølging og støtte i leken.

5.0 Drøfting

I denne delen av oppgaven skal funnene fra del 4 drøftes i lys av relevant teori som er presentert i del 2. Gjennom dette arbeidet er formålet å vise hvordan teorien støtter eller utfordrer våre funn fra intervjuene.

5.1 Inkludering

I innhentet datamaterialet understreker Berit inkludering bør innebære å skape et lekemiljø som tilbyr ulike utfordringer uavhengig av funksjonsnivå og skape et sosialt fellesskap. Slik som Mørland (2018) legger frem, handler inkluderingens mål om variasjonen og respekt for ulikhetene (2018, s. 12). Dette er noe som skal videreføres til alle barna i barnehagen, og det er sentralt at de får en forståelse av begrepet. Det er barnehagelærerens ansvar å sikre et

jevnlig arbeid med å fremme godt samspill og gode relasjoner mellom barna i barnehagen, slik kan en oppnå et godt psykososialt miljø (Nergaard, 2021, s. 158).

Anna sin forståelse gikk ut på å legge til rette for aktiviteter der alle barn kan delta, og å ha en felles plattform var sentralt der alle kan møtes på tvers og oppleve mestring og tilhørighet. Sjøvik (2014) understreker at inkludering i barnehagen innebærer at uansett hvilke funksjonsnedsettelse barna har, skal de likevel ha muligheten til å opptre som interessante lekekamerater i møte med jevnaldrende (2014, s. 41). Barnehagelærer må gå frem å hjelpe dem med å oppleve dette. Berit legger frem at inkludering i lekemiljøet innebærer blant annet å unngå å gjøre forskjell på barna, og at barnehagelærerens rolle krever å se alle barna og skape aktiviteter som gir utfordringer samt mulighet for at alle kan delta og oppleve et sosialt fellesskap. Når barnehagelærer tilpasser aktiviteter til barn med motorisk funksjonsnedsettelse, vil det kunne sikre at det enkelte barnet får muligheten til å oppleve inkludering sammen med barnegruppen (Hvidsten, 2021, s. 24). Noe som kan ses i sammenheng med det rammeplanen sier, "Personalet skal fremme et inkluderende miljø der alle barna kan delta i lek og erfare glede i lek" (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20).

5.2 Barnehagelærerens oppgaver

I alle de tre intervjuene ble det fremhevet hvor betydningsfull personalets opptreden og deltakelse i lekemiljøet er for barnas opplevelse av dette miljøet. Berit nevner når aktiviteter i uteområdet skal planlegges, bør det tydelig fordeles oppgaver blant personalet. Noen bør være direkte involvert i leken, mens andre kan ha andre ansvarsområder. Dette støttes av Storli (2018), som påpeker at en tydeliggjøring av personalets rolle gjør det lettere for barnehagelærere å vise engasjement i leken og fungerer som gode rollemodeller for barna (2018, s. 358). Barnehagelærernes rolle i lekemiljøet kan ha en betydelig innvirkning på barna, noe som kan bidra til at de føler seg støttet og oppmuntret til lek og utforskning. Når lekemiljøet tilpasses, er det viktig å nøye vurdere samhandlingen mellom barn med motoriske funksjonsnedsettelse og de andre barna. Dette kan bidra til å forbedre samspillsprosessen (Sjøvik, 2014, s. 45). Anna understreker hvordan barn som sliter med motorikken ofte også har vanskeligheter med det sosiale samspillet. Ytterhus (2018) peker på at barn med funksjonsnedsettelse har økt risiko for å oppleve sosial ekskludering, og derfor er det avgjørende at barnehagelærerne legger til rette for fysisk aktivitet som kan styrke deres sosiale ferdigheter (2018, s. 221). Berit gir et eksempel på aktiviteter som settes i gang på flate områder, som gressplen, kan gjøre det enklere for barn med motorisk

funksjonsnedsettelse å delta. Når aktivitetene ikke krever å være i høyden, kan flere barn inkluderes i leken (Berit). Dette kan ses i lys av det Storli (2018) fremhever om barnehagens fysiske miljø, det skal tilrettelegges slik at alle barn kan delta og engasjere seg i lek (2018, s. 351).

Samarbeid i personalgruppen er avgjørende i arbeidet med inkludering og tilrettelegging av barn med motorisk funksjonsnedsettelse, påpeker Anna og Cathrine. Anna opplyser om arbeidet med relasjonsbygging i personalmøter gir mulighet for å skape en felles forståelse i hele personalgruppen, dele kunnskap og sette mål for hvert enkelt barns behov. Hvis barnehagelæreren står alene med all kunnskap og arbeid alene, kan det gå utover barnet som trenger ekstra støtte. Rammeplanen viser til at pedagogisk leder har ansvaret for å lede og koordinere planlegging, gjennomføre, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet innen barnegruppen eller de spesifikke områdene som dem er tildelt ledelse for (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 16). Cathrine fremhever planlegging, didaktiske planer og evaluering er alle viktige arbeidsoppgaver for barnehagelærerne, spesielt når det arbeides med barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Ved å ha gode og oversiktlige planer over lengre perioder, vil det bidra til å arbeide målrettet og dekke barnets behov (Cathrine). Dette kan ses i lys av det Bjørgen (2018) belyser om hvordan man gjennom planlegging og evaluering oppnår god kvalitet i det pedagogiske arbeidet, og dermed også i barnehagen (2018, s. 306). Rammeplanen presenterer at planleggingen viser hvordan barnehagen tolker og utfører rammeplanen, og den skal danne grunnlaget for refleksjon og utvikling av virksomheten (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37). På den måten gir det mulighet for å tenke gjennom og legge til rette for barnets behov.

5.3 Barnehagelærernes opplevelse av et inkluderende lekemiljø.

I rammeplanen vektlegges det at alle barn skal føle seg sett og verdsatt for den de er, der deres plass og verdi i fellesskapet tydeliggjøres (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9). Som nevnt uttrykker Anna viktigheten av å tilrettelegge for aktiviteter slik at barn med motorisk funksjonsnedsettelse kan delta i fellesskapet. Datainnsamlingene våre viser til barnehagelærernes synspunkter på hvordan de andre barna opplever lekemiljøet når det blir tilpasset. Dette danner grunnlaget for drøfting av hvordan barnehagelærere opplever at tilpasning av lekemiljøet påvirker barnas opplevelse og deltakelse.

Alle tre deltakerne fortalte om positive opplevelse med tilrettelegging av aktiviteter i uteområdet. Berit har opplevd barna som deltakende, nysgjerrige og engasjerte når de la opp aktiviteter til barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Anna opplever at barna har stor respekt for hverandre og opplever dem som forståelsesfulle. Anna har arbeidet med å respektere og være åpne om ulikheter i barnegruppen. Moe & Valseth i Sjøvik (2014) påpeker det er nødvendig at personalet går frem som gode rollemodeller og formidler kunnskap om barns ulikheter for å fremme forståelse og aksept blant barna (2014, s. 356). Barnehagelærerens erfaringer som kommer frem i intervjuene viser at åpenhet, respekt for ulikheter og gode rollemodeller kan skape et spennende og inkluderende lekemiljø for alle ute.

Til tross for disse positive funnene, bør det nevnes at slike gunstige forhold ikke alltid er til stede i alle barnehager. I visse tilfeller kan individuelle behov hos enkelte barn kreve tiltak som mulig kan begrense mulighetene for hele barnegruppen (Åmot, 2012a, referert i Franck & Glaser, 2014, s. 309). Alle barn i barnehagen bør få oppleve å kjenne på mestringsfølelse. Ifølge Sjøvik (2014) har mestring en betydelig rolle i barns livskvalitet og selvoppfatning. Videre vektlegger hun at barnehagelærere må ved tilpasning av lekemiljøet nøye vurdere samspillet mellom barn med motorisk funksjonsnedsettelse og de andre barna for å forbedre samspillsprosessen og læringsmiljøet (2014, s. 45). På en annen side kan en prioritering av barnegruppens kollektive beste mulig overskygge de individuelle behovene til barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Dette kan føre til at de ikke får tilstrekkelig oppmerksomhet og støtte, noe som over lengre tid kan føre til betydelige konsekvenser for deres trivsel og utvikling (Åmot, 2012a, referert i Franck & Glaser, s. 309).

Det er essensielt i arbeidet med hele barnegruppen å unngå et tydelig skille, og heller fremme et fellesskap hvor både likheter og ulikheter blir verdsatt. I mange tilfeller kan individuelt tilpasset tiltak bli en naturlig del av daglig praksis og berike hverdagen til alle barn (Franck & Glaser, 2014, s. 309). Anna legger frem å finne et felles forum der de møtes på tvers, kan gi dem rom for å oppleve mestring og tilhørighet. Ved å skape et fellesskap sammen og se hele barnegruppen som en, vil det kunne bidra til å forhindre det tydelige skille på ulikhetene. Barnegruppen vil ses på som en inkluderende arena, der alle barn har en tilhørighet som er naturlig. Det gir rom for forskjellige behov og ulikheter vil kunne ses på som berikelse. Ved å ha fokus på dette kan de gi barna erfaringer med å forholde seg positivt til forskjellene (Tholin & Jansen, 2011, sitert i Franck & Glaser, 2014, s. 309-310).

5.4 Pedagogisk tilrettelegging

Anna presenterer viktigheten av samarbeid i personalgruppen. Barnehagelærere har som oppgave å arbeide med hele personalgruppen, de setter klare mål, forventninger og deler kunnskap. Det er blitt opplevd som et sentralt tiltak å veilede og dele kunnskap med resten av personalgruppen. Torsteinson (2021) hevder personalets kunnskap om hvert enkelt barn, deres utvikling og hvordan det tilrettelegges for dem i hverdagen er avgjørende for deres trivsel og læring i barnehagen. Kontinuerlig utvikling av personalets kompetanse er nøkkelen til å sikre at de er i stand til å møte barnas individuelle behov på best mulig måte (Torsteinson, 2021, s. 67).

Et tiltak Anna har sett ha positiv effekt er å planlagte aktiviteter som utføres i uteområdet. Hun omtaler spontanitet som en mulig krevende faktor i arbeid med barn med motorisk funksjonsnedsettelse fordi det kreves mer planlegging. Ved å ha fokus på planlagte aktiviteter der det er deltakende voksne, har det opplevdes mer inkludering for barn med motorisk funksjonsnedsettelse forteller Anna.

Berit har hatt gode erfaringer med å avgrense området. Fordelen med å avgrense et område er at barna holder seg mer samlet og kan lettere komme i samspill med hverandre. Et mindre område vil også gjøre det lettere for barn å bli trygg på omgivelsene - noe som kan bidra til å skape mestringfølelse. Ved å avgrense området kan barnehagelæreren legge til rette for samlingspunkt og sette i gang aktiviteter som kan fange hele barnegruppen. Utformingen ute kan være preget av mye høyder, som klatrestativ, høye trær eller lange bakker - som gjør at leken kan ofte foregå i høyden. Dette er opplevd som gode tiltak som har fungert for denne barnehagen, men det er nødvendig å være klar over at for stor begrensning på området ute kan ha negative effekter. Sjøvik (2014) legger frem dersom barna ikke får nok utfordringer i det fysiske miljøet og det kan minske mestringfølelsen, oppleves kjedelig og demotiverende (2014, s. 157). Tidligere i oppgaven er det nevnt at rammeplanen legger vekt på at en av oppgavene til personalet er å gi gode muligheter for at alle barn skal delta aktivt i lek ved å forme det fysiske miljøet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19). Barn har behov for handlingsrom der de leker, og ved å tilby materialer kan det utvikle uteområdet og skape nye handlingsmuligheter (Storli, 2018, s. 352-353). Det vil være nyttig å stille seg litt kritisk til hvor mye eller hvor ofte et område i barnehagen skal begrenses, men bør også undre seg over hvor mye begrensning kan påvirke mestringfølelsen og lekens egenverdi.

5.5 Dilemma

Deltakerne fikk fortelle om sine erfaringer rundt dilemmaer som kan oppstå i arbeid med inkludering og tilrettelegging av barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Berit la frem mangel på bemanning som et krevende dilemma. Dette forklarer Berit med at dersom personaltettheten er for lav kan det være utfordrende i arbeidet med å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. I barnehageloven §26 står det “Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet” (Barnehageloven, 2005, §26). Dette understreker også Cathrine, personaltettheten har en stor påvirkning på arbeidet i uteområdet. Selv om alle barn trenger trygge voksne, har barn med motorisk funksjonsnedsettelse et ekstra behov for kjente voksne i barnehagen. Dersom bemanningen stadig byttes ut, kan det oppleves usikkert og ukjent. Barn med motorisk funksjonsnedsettelse trenger å knytte seg til bestemte personer, som har kjennskap til deres individuelle behov (Moe & Valseth, 2014, s. 359). Det fremheves at tilstrekkelig og stabil bemanning kan ha stor betydning for å inkludere barna med motorisk funksjonsnedsettelse.

Cathrine legger frem et annet dilemma barnehagelærer står ovenfor, er passive voksne. Barn med motorisk funksjonsnedsettelse krever tettere oppfølging av voksne i uteområdet. Dersom personalet er passive i uteområdet kan det gå utover inkludering av barn som trenger det, forklarer Cathrine. Elin Thoresen (2019) hevder at “Barn trekkes mot lekende ansatte. De trekker mot ansatte de vet vil leke med dem” (2019, s. 39). Dette er noe Berit legger vekt på, hvis det er deltakende voksne i uteområdet som legger frem engasjerende aktiviteter, vil barna trekkes mot der det skjer. Dette kan bidra til å skape nye samspill i barnegruppen. Dersom voksne trekker seg bort fra leken eller ikke deltar, kan det påvirke barna som trenger ekstra støtte sine sosiale relasjoner med jevnaldrende (Berit).

Et av dilemmaene som trekkes fram av Anna er frilekens plass i uteområdet. Hun har erfart at personalet må i større grad være aktive og tilstedeværende for de barna som har behov for ekstra støtte i uteområdet. Dette opplever hun spesielt krevende i uteleken fordi frileken ofte er preget av høyt tempo, spontanitet og uforutsigbarhet. Samtidig har Anna i fokus at barn skal få oppleve gleden av frilek, der lekens egenverdi anerkjennes. Barns ønske om å leke er drevet av behovet for tilhørighet og intersubjektivitet, som er essensielt for sosial inkludering og følelsen av å være en del av fellesskapet (Nergaard, 2021, s. 159). Cathrine påpeker frileken, med sitt høye tempo og uforutsigbarhet, kan være spesielt utfordrende for barn med

motoriske funksjonsnedsettelse å delta i. Dette kan gjøre det vanskelig for barnehagelærere å finne en balanse mellom igangsatte aktiviteter og frilekens plass, noe som er et komplekst dilemma. Ettersom rammeplanen påpeker at leken bør ha en essensiell rolle i barnehagen, utgjør leken også en sentral del av barnas oppvekst (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Dersom barna blir ekskludert fra leken og ikke får kjenne på tilhørighet, kan det prege deres sosiale og emosjonelle utvikling (Nergaard, 2021, s. 158). Siden Cathrine nevner å finne balansen mellom frilek og planlagte aktiviteter kan det ses i lys av det Eli Åm (1984) i Thoresen (2019) sier. Hun legger frem at barnehagelærer kan kombinere både aktiv deltakelse samtidig som man har respekt for barnas lek. Barnehagelærerne må være aktive til stede og være villig til å delta i lek (Thoresen, 2019, s. 34-35).

Tidligere i oppgaven kom det frem at holdninger og verdier er essensielt å arbeide med i personalgruppen. Cathrine nevner ulike holdninger i personalgruppen som et dilemma. Dersom personalgruppen sitter med ulike holdninger, kan det oppstå uenigheter som kan påvirke hvordan barna blir møtt formidler hun. Cathrine understreker betydningen av relasjonsbygging, og hvordan samtaler i møter blant de ansatte kan bidra til å skape felles forståelser og positive holdninger. I tillegg til det miljøet som skapes, er personalets holdninger også av vesentlig betydning for barns opplevelse av lekemiljøet. Personalets holdninger kan påvirke barnas interaksjoner og gjensidig respekt. Det er derfor viktig å adressere holdninger i personalet, da disse kan smitte over på barna og påvirke deres atferd og oppfatning (Tholin, 2021, s. 56-57). Det er sentralt i arbeid med inkludering og tilrettelegging å skape felles holdninger i personalgruppen for å ha felles mål.

Alle de tre deltakerne viser til at det kan oppstå dilemmaer knyttet til å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Franck & Glaser i Sjøvik (2014) legger frem at det ikke finnes en universell løsning på alle dilemmaer som oppstår. Arbeid med refleksjon og dialog i personalgruppen kan være nyttig for å finne best mulig løsning for å tilnærme seg barnets trivsel (Franck og Glaser, 2014, s. 309).

Oppsummering

I løpet av arbeidet med oppgaven har vi reflektert over alternative tilnærminger til vår metode, spesielt i forhold til intervjuprosessen. Dersom vi skulle gjennomført intervjuene på nytt, ville vi valgt å gjennomføre alle intervjuene i et fysisk rom. Det ble erfart at det fysiske møtet var mer relasjonsskapende, og vi er nysgjerrige på om deltakeren ville gitt andre svar ved

personlig oppmøte sammenlignet med intervju over telefonen. Vi valgte bevisst å ikke ta med foreldresamarbeid i denne studien. I ettertid ser vi dette kunne vært nyttig og spennende vinkling på problemstillingen, som potensielt kunne gitt nye refleksjoner i sammenheng med temaet.

I vår oppgave har vi intervjuet tre barnehagelærere, dermed er denne oppgaven skrevet på grunnlag av de opplysningene vi har fått fra dem. Andre forskningsdeltakere kunne hatt andre erfaringer og dermed kommet med andre svar. Det er viktig å påpeke at empiriene i denne oppgaven dermed ikke kan representere alle barnehager.

Vi har oppnådd en dypere forståelse for viktigheten av arbeide med å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Intervjuene med barnehagelærerne ga oss verdifull innsikt i deres arbeid og erfaringer på dette området. Et av hovedfunnene våre var barnehagelærerens sentrale rolle i å skape et samarbeidende personale. Barnehagelærerens arbeid med samarbeidet i personalgruppen kan ha en innvirkning på hvordan barn med motorisk funksjonsnedsettelse inkluderes og støttes, derfor vil personalets helhet være avgjørende. Planlegging kommer frem som en av faktorene i arbeidet med inkludering og tilrettelegging. Dette bidrar til å se hva barna har behov for og lage planer etter dette. Deretter ta i bruk evaluering som gir personalet rom for å diskutere rundt hva som fungerer og hva som ikke fungerer. Vi har fått innsikt i ulike dilemmaer som kan oppstå når det arbeides med å inkludere barn med motorisk funksjonsnedsettelse, blant annet underbemanning, passive voksne og samarbeid i en hektisk hverdag. Det er essensielt å være bevisst på disse dilemmaene som kan oppstå og reflektere rundt dem med personalgruppen.

Barnehagelærers arbeid innebærer å skape aktiviteter som fremmer læring, mestring og utfordringer passe nok for hvert enkelt barn. Å være deltakende voksne i uteområde kan ha mye å si for arbeidet med å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Våre funn understreker at tiltak som å avgrense området, ta i bruk hjelpemidler, ha aktiviteter i barnas høyde og sette i gang planlagte aktiviteter kan gjøre det enklere for barn med motorisk funksjonsnedsettelse å delta i leken ute. Dette kan bidra til å forbedre barnas samspill, relasjoner og å øke barnas mestringsfølelse. I tillegg viser våre funn at barnehagelærerens tilstedeværelse i lekemiljøet er svært essensielt for barnas opplevelse av lekemiljøet.

Gjennom prosessen med denne oppgaven sitter vi igjen med en dypere forståelse av hvor avgjørende barnehagelærerens rolle er i arbeidet med å inkludere og tilrettelegge for barn med motoriske funksjonsnedsettelse. Det har blitt tydelig at barnehagelærerens innsats og arbeidsmåte ofte har en større betydning enn selve utformingen av omgivelsene.

Barnehagelærere som aktivt arbeider for å tilpasse aktiviteter og miljøet gir barn med motoriske funksjonsnedsettelse muligheten til å bli inkludert og få de tilretteleggingene de trenger i uteområdet. Dette understreker hvor avgjørende barnehagelærerens engasjement og kompetanse er for å skape et inkluderende og støttende læringsmiljø for alle barn.

Litteraturliste

- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (barnehageloven). (LOV-2005-06-17-64).
Hentet fra <https://lovdata.no/lov/2005-06-17-64/§26>
- Bergsland, M. D & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærer utdanningen* (2.utg., s. 15- 50). Cappelen Damm Akademisk.
- Bjørgen, K. (2018). Praktisk planlegging og tilrettelegging av bevegelseslek i barnehagen. I T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3.utg., s. 305-331). Gyldendal.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal.
- Franck, K & Glaser, V. (2014). Rett til medvirkning for barn med særskilte behov. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3.utg., s. 304-320). Universitetsforlaget.
- Hvidsten, B. I. B. (2021). Spesialpedagogikkens overordnede mål. I B. B. Hvidsten (red.), *Spesialpedagogikk i barnehagen* (2.utg., s19 – 30). Fagbokforlaget.
- Jacobsen, D. I. (2022). Hvordan gjennomføre undersøkelse?: innføring i samfunnsvitenskapelig metode (4.utg). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan om barnehagen: forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir. [Rammeplan for barnehagen \(udir.no\)](https://www.udir.no/rammeplan-for-barnehagen)
- Kvale, S & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utgave). Gyldendal.
- Moe, M & Valsth, M. L. (2014). En barnehage for alle – med inkludering som overordnet mål. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle* (3.utg., s. 353-373). Universitetsforlaget.
- Mørland, B. (2008). *Temahefte om barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage*.

Kunnskapsdepartementet. [om_barn_med_nedsatt_funksjonsevne_i_barnehagen.pdf](https://www.regjeringen.no)
([regjeringen.no](https://www.regjeringen.no))

Nergaard, K. (2021). Utestengt fra leken. C. D. Fodstad, V. Glaser & M. Sæther (Red.), *Den frie lekens vilkår* (s. 157-173). Universitetsforlaget.

Sjøvik, P. (2014). En barnehage for alle - med inkludering som overordnet mål. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3.utg., s. 353-374). Universitetsforlaget.

Sjøvik, P. (2014). Funksjonsnedsettelse hos barn i førskolealder. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle. Spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3.utg., s. 145-170). Universitetsforlaget.

Storli, R. (2018). Bevegelseslek i barnehagens uteområde. I T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (3.utg., s. 345- 362). Gyldendal.

Tholin, K. R. (2021). Profesjonsetikk for barnehagelærere (2.utg). Fagbokforlaget.

Thoresen, E. (2019). Virker du? - Den lekende pedagogen. I-L. Møen & E. Thoresen (Red.), *Kunstpedagogisk utviklingsarbeid i barnehagen* (s. 31-44). Fagbokforlaget.

Torsteinson, H. (2021). Individuell utviklingsplan - et hjelpemiddel i hverdagen. I Hvidsten, B. I. B (Red.), *Spesialpedagogikk i barnehagen* (2.utg., s. 61-70).

Ytterhus, B. (2018). Funksjonshemmende barn og fysisk aktivitet i barnehagen: sosial deltakelse og inkludering. I T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. (3.utg., s. 216- 237). Gyldendal.

Vedlegg 1 Informasjonsskriv & Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet?

«Hvordan arbeider barnehagelærere med å inkludere og støtte barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute?»

Formålet med prosjektet

Dette er et spørsmål til deg om du vil delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å

Undersøke nærmere hvordan barnehagelærere arbeider og tilrettelegger for at barn med nedsatt motorisk funksjonsevne blir inkludert i lekemiljøet. Vi ønsker å bruke svarene vi får på disse spørsmålene til å besvare vår problemstilling. I bacheloroppgaven kommer vi til å drøfte svarene vi har fått opp mot teori om temaet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får denne forespørselen fordi

Vi ønsker å høre med barnehagelærere som er i arbeid med barn med motorisk funksjonsnedsettelse. Vi har valgt å ta kontakt med noen barnehager som vi har fått tips om fra Trude Kyrkjebø.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Student 1. Student 2 & Trude Kyrkjebø (Veileder) er ansvarlig for personopplysningene som behandles i prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Hva innebærer det for deg å delta?

Vi har valgt å ta i bruk intervju som metode i denne bachelor oppgaven.

- Personopplysninger som samles inn er navn, kontaktopplysninger og informasjon om arbeidsplass.
- Opplysningene registreres elektronisk.

Kort om personvern

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Du kan lese mer om personvern under.

Utdypende om personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Studenter og veileder vil ha tilgang til personopplysningene.

Vi vil anonymisere navn og barnehage når vi skriver oppgaven.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjon fordi vi ikke skal publisere personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har personvern tjenestene ved Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

be om innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og få utlevert en kopi av opplysningene, få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende, få slettet personopplysninger om deg, sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Vi vil gi deg en begrunnelse hvis vi mener at du ikke kan identifiseres, eller at rettighetene ikke kan utøves.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes 23.05.2024. Opplysningene vil da bli slettet etter endt prosjekt.

Spørsmål

Hvis du har spørsmål eller vil utøve dine rettigheter, ta kontakt med:

Student 1

Tlf:

Epost:

Student 2

Tlf:

Epost:

Hvis du har spørsmål knyttet til Sikts vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt på e-post: personverntjenester@sikt.no, eller på telefon: 73 98 40 40.

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet “Hvordan arbeider barnehagelærer med å inkludere og støtte barn med motorisk funksjonsnedsettelse?”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at studenter og prosjektansvarlig kan gi opplysninger om meg til prosjektet
- at opplysninger om meg publiseres slik at jeg kan gjenkjennes.
- at mine personopplysninger lagres etter prosjektslutt, (personopplysninger blir slettet etter prosjektslutt).

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

----- (Navn og dato)

Vedlegg 2 Intervjuguide

Hvem er vi: Vi er to studenter som studerer barnehagelærer på HVL. Vi er nå i gang med å skrive bachelor og har valgt intervju som vår metode for å svare på vår problemstilling.

Tema: Barn med motorisk funksjonsnedsettelse

Problemstilling: «Hvordan arbeider barnehagelærerne med å inkludere og tilrettelegge for barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute?»

Formålet: Vi ser viktigheten av at alle barn i barnehagen får muligheten til å delta i lekemiljøet ute. Vi ønsker å undersøke nærmere hvordan barnehagelærere arbeider og tilrettelegger for at barn med nedsatt motorisk funksjonsevne blir inkludert i lekemiljøet. Vi ønsker å bruke svarene vi får på disse spørsmålene til å besvare vår problemstilling. I bacheloroppgaven kommer vi til å drøfte svarene vi har fått opp mot teori om temaet.

Gjennomførelse: Vi sender inn spørsmålene til informantene på forhånd slik at de kan lese gjennom og forberede seg til intervjuet. På denne måten kan vi få mer utfyllende svar.

Vi kommer til å bruke lydopptak under intervjuet og dermed søke sikt. Intervjuet vil bli anonymisert i bacheloroppgaven som vi skal skrive.

Ved at du stiller som informant får vi tilgang på noen personopplysninger som navn, kontaktinformasjon, arbeidsplass og stilling. Vi kommer ikke til å be om sensitive personopplysninger. Vi ønsker kun å bruke svarene fra intervjuet i vår bachelor oppgave og alle personopplysninger vil bli holdt anonymt.

Spørsmål:

- Kan du fortelle litt om deg selv og barnehagen/avdelingen du jobber i?
- Er det noe spesielt du brenner for innen lekemiljøet i barnegruppen?

- Kan du fortelle noe om hvordan dere arbeider med og tilrettelegger for barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute?
- Hvordan opplever andre barn lekemiljøet ute når det tilpasses barn med motorisk funksjonsnedsettelse? Er det noen vanskelige dilemmaer som kan forekomme?
- Kan du fortelle om spesifikke utfordringer barnehagelærer står overfor når det jobbes med barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute? - Hvordan håndterer du disse utfordringene?
- Hvordan definerer du inkludering når det gjelder barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute?
- Hvilke tilretteleggingstiltak har du sett at fungerer godt for å inkludere barn med motorisk funksjonsnedsettelse i lekemiljøet ute?
- Er det noe mer dere ønsker å legge til?